

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Obdo/49/2023
Identifikačné číslo spisu:	6119292058
Dátum vydania rozhodnutia:	31.01.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Andrea Sedláčková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6119292058.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Sedláčkovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a JUDr. Jaroslavy Fúrovej, v spore žalobcu: P.S.P. Stav s.r.o., so sídlom sídl. M.Corvina 1961/36, Veľký Meder, IČO: 46 878 602, zastúpeného: Mgr. Jozef Danczi, advokát, so sídlom Župná 1147, Komárno, proti žalovanému: FANDE s.r.o., so sídlom sídl. M.Corvina 1962/33, Veľký Meder, IČO: 46 822 411, zastúpenému: Mgr. Lajos Mészáros, PhD., advokát, so sídlom Alžbetínske námestie 328, Dunajská Streda, o zaplatenie sumy 6.238 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Dunajská Streda sp. zn. 19Cb/49/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 32Cob/7/2022-289 zo dňa 12. 10. 2022, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalovaného z a m i e t a .

II. Žalobcovi p r i z n á v a proti žalovanému n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Dunajská Streda (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 19Cb/49/2019-168 zo dňa 27. 11. 2020 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6.278 eur s 9 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 6.238 eur od 06. 02. 2019 do zaplatenia (výrok I.). O nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 % (výrok II.).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), na základe odvolania podaného žalovaným rozsudkom č. k. 32Cob/7/2022-289 zo dňa 12. 10. 2022 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (výrok I.). Súčasne žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

3. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že predmetom konania je nárok žalobcu na zaplatenie žalovanej sumy, ktorej sa žalobca domáhal pôvodne, na základe odstúpenia od zmluvy, neskôr na základe bezdôvodného obohatenia získaného na úkor žalobcu prijatím platby vo výške 6.238 eur žalovaným, ktorú platbu žalobca zo svojho účtu poukázal na účet žalovaného dňa 26. 01. 2017 ako

úhradu faktúry žalovaného č. 2016021 z 21. 12. 2016. S prihladením na obsah odvolania žalovaného bolo predmetom prieskumu odvolacieho súdu posúdiť, či súd prvej inštancie konal vadne/zmätočne (keď po vykonaní dokazovania vo vzťahu k existencii žalobcom tvrdenej zmluvy o dielo a zistení, že žalobcom tvrdený právny titul na plnenie neexistuje, žalobu žalobcu nezamietol, ale nároky žalobcu uplatnené v tomto konaní posúdil ako nároky z bezdôvodného obohatenia bez toho, aby to žalobca navrhol a následne rozhodol v neprospech žalovaného), či súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (vyhodnotením dôkazov žalovaného ako dôkazov nízkej hodnoty), či nevykonával navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností (neprihladením na niektoré prostriedky procesnej obrany žalovaného), či vec nesprávne právne posúdil (keď nároky žalobcu uplatnené v žalobe posúdil ako nároky z bezdôvodného obohatenia, hoci žalobca v súvislosti s takýmto nárokom nepredniesol rozhodujúce skutkové tvrdenia a nepredložil dôkazy na ich preukázanie a nesprávne žalobcom uplatnený nárok na úrok z omeškania posúdil podľa § 369 ods. 1 a 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej ako „ObZ“ alebo „obchodný zákonník“), hoci nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia nie je nárokom na plnenie zo zmluvného záväzku) a napokon, či vo veci aj nesprávne rozhodol (vo veci samej, ako aj o trovách konania), keď žalovaného zaviazal na plnenie v zmysle žaloby žalobcu a priznal mu aj nárok na plnú náhradu trov konania. Odvolací súd považoval odvolacie námietky žalovaného za nedôvodné a procesný postup ako aj právne posúdenie súdom prvej inštancie vyhodnotil za správne, a preto napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej vyhovujúcej časti ako vecne správne potvrdil.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalovaný zastúpený advokátom (ďalej aj „dovolateľ“). Žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Pripustnosť dovolania odôvodnil vadou podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP, ako aj ustanovením § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Žalovaný v dovolaní zároveň navrhol, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku do právoplatného skončenia dovolacieho konania.

5. Podľa názoru dovolateľa súd prvej inštancie a odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnili žalovanému realizáciu procesných práv a došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces najmä tým, že po pripustení zmeny žaloby neumožnili výsluch kľúčového svedka k zmenenej žalobe, čím žalovaný prišiel o súdnu ochranu, neumožnili procesným stranám v rovnakej miere uplatniť prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, a to reštriktívnym výkladom inštitútu sudcovskej koncentrácie konania po zmene žaloby - otázka ktorého v praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená, vychádzajúc z neúplného dokazovania, vykonaného pred zmenou žaloby, teda na základe skutkového stavu, ktorý mal relevanciu iba okrajovo na zmenenú žalobu, napokon dospeli k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci. V ďalšom texte dovolania žalovaný zopakoval pôvodné skutkové a právne okolnosti s akcentom na tvrdenie, že v pôvodnej žalobe žalobca vyvodzoval žalobný nárok z iného žalobného dôvodu a právneho titulu, než ku ktorému dospeli vo veci konajúce súdy po pripustení zmeny žaloby. Prekvapivé pripustenie zmeny žaloby žalovaný dôvodil tým, že súd prvej inštancie na základe neurčitého ústneho vyjadrenia žalobcu a na základe do 11. 08. 2020 ustálených skutkových okolností nemohol pripustiť zmenu žaloby. Žalovaný je toho názoru, že dňa 11. 08. 2020 neboli splnené predpoklady na pripustenie zmeny žaloby podľa § 124 ods. 1 CSP v spojení s § 140 ods. 2 CSP, pretože zmenou žaloby nie je zmena právneho dôvodu bez zmeny skutkových tvrdení, teda žalobného dôvodu. Žalovaný namietal, že pripustením zmeny žaloby v rozpore s § 140 ods. 2 CSP došlo aj k narušeniu princípu rovnosti účastníkov v konaní zakotveného aj v čl. 6 základných princípov CSP, a to na úkor žalovaného, keď súd poskytol ochranu žalobcovi, hoci nešlo o slabšiu stranu, ktorý vedome ani nenavrhol zmenu žaloby. Dovolateľ v tejto súvislosti poukázal na vyjadrenie sa odvolacieho súdu v napadnutom rozsudku keď priznal, že išlo o nadbytočné/neopodstatnené pripustenie zmeny žaloby, avšak súd prvej inštancie v konečnom dôsledku nároky žalobcu uplatnené v tomto konaní správne právne posúdil ako nároky na vydanie bezdôvodného obohatenia a jeho postup, že sa tak stalo až po pripustení zmeny žaloby, nemožno považovať za tak vadný, že by to malo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. S uvedeným názorom odvolacieho súdu sa dovolateľ nestotožnil a samotné neopodstatnené/nedôvodné pripustenie zmeny žaloby považoval za vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolaateľ svoj názor podporil argumentáciou, že zmenou žaloby sa predmet konania stal neurčitým a možno predpokladať, že neurčitá zmena žaloby viedla k tomu, že istina bola žalobcovi prisúdená podľa Občianskeho zákonníka, kým akcesorické príslušenstvo istiny bolo stanovené podľa všeobecne záväzných predpisov, ktoré sa viažu na Obchodný zákonník. Ďalej sa žalovaný nestotožnil s napadnutým rozsudkom ani z dôvodu, že všeobecné súdy nebrali do úvahy niektoré rozhodujúce dôkazné návrhy žalovaného, ktoré odvolaním sa na sudcovskú koncentráciu konania súd prvej inštancie považoval za oneskorene navrhnuté. Podľa presvedčenia žalovaného bolo potrebné opätovne vypočítať kľúčového svedka S. T. pretože bol účtovníkom oboch sporových strán a mohol potvrdiť, že skutočne bola dohoda medzi konateľmi sporových strán o optimalizácii daní žalobcu a práve z toho dôvodu poskytol žalovaný žalobcovi peňažné prostriedky, ktoré mu boli aj vrátené, čo značí túto finančnú transakciu za pôžičku a nešlo teda o obohatenie žalovaného bez právneho dôvodu, ako to ustálili všeobecné súdy. Žalovaný nesúhlasí s názorom všeobecných súdov, že doručenie jeho vyjadrenia štyri dni pred konaním ďalšieho pojednávania bolo oneskorené, a preto ide o prostriedky procesnej obrany, ktoré žalovaný nepredložil včas. Na podporu svojho nesúhlasu uviedol okolnosti danej veci, že dokazovanie bolo podmienené zmenou žaloby dňa 11. 08. 2020 a že kvôli zákazu vychádzania sa konateľ žalovaného nemohol stretávať s právnym zástupcom, a preto namiesto súdom označených štyroch mesiacov mal žalovaný na prípravu predmetného vyjadrenia v skutočnosti iba niekoľko dní vyše týždňa (konkrétne od 14. 11. 2020 do 23. 11. 2020). Žalovaný vytýkal odvolaciemu súdu, že nebral do úvahy uvedené okolnosti danej veci, ktorými chcel preukázať, že prostriedky procesnej obrany uplatňoval v zásade včas a nespôsobil žiadať zbytočné prieťahy v konaní. Žalovaný uplatnil ďalší dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci, ktorý odôvodnil tým, že žalobca ohľadom tvrdenia o bezdôvodnom obohatení žalovaného na jeho úkor z troch zákonným predpokladov nepreukázal počas súdneho konania minimálne dva a to, že by majetkovému prospechu získanému žalovaným, na základe jeho platby došlo bez relevantného právneho dôvodu a zároveň nepreukázal ani to, že tento majetkový prospech žalovaného spôsobil úbytok v jeho majetkovej sfére. Žalovaný zároveň namietal, že súd prvej inštancie a odvolací súd nesprávne právne posúdili začiatok termínu, kedy sa žalovaný z titulu bezdôvodného obohatenia dostal do omeškania, ale aj samotnú výšku úrokov z omeškania v spojení s judikovaným právnym titulom. V tejto súvislosti žalovaný predniesol dovoláciu argumentáciu a uviedol dôvody, na základe ktorých namietal, že vo veci konajúce súdy nesprávne právne posúdili aj percentuálnu výšku úrokov z omeškania z titulu bezdôvodného obohatenia ako právneho titulu vyplývajúceho z Občianskeho zákonníka. Žalovaný dôvodil: „Za prvý deň povinnosti zaplatenia úrokov z omeškania totiž súdy určili prvý deň po splatnosti dodatočnej lehoty, ktorú žalobca poskytol žalovanému na zaplatenie žalovanej istiny z titulu odstúpenia od zmluvy. Súdy však napokon nepriznali žalovanú istinu žalobcovi z titulu odstúpenia od zmluvy, ale z titulu bezdôvodného obohatenia, ktoré však malo nastať v úplne iný deň, ako odstúpenie žalobcu od zmluvy, čo má samozrejme vplyv aj na plynutie omeškania dlžníka. Odstúpenie od zmluvy bolo doručené žalovanému dňa 31.1.2019, pričom v ňom uvedená dodatočná lehota na zaplatenie istiny bola 5 dní, ktorá uplynula dňa 5.2.2019. Podľa prvostupňového a odvolacieho súdu bezdôvodné obohatenie malo nastať dňa 26.1.2017. Ak sa máme pridržiavať k odôvodneniu súdov o bezdôvodnom obohatení, vzhľadom na to, že žalovaný svoj prospech z bezdôvodného obohatenia údajne nevydal, s vydaním bezdôvodného obohatenia sa dostal do omeškania už dňa 27.1.2017. Nedá sa pritom prihliadať na dodatočnú lehodu poskytnutú žalobcom na zaplatenie žalovanej istiny, nakoľko tá lehota bola poskytnutá v súvislosti s nárokom vyplývajúcim z iného právneho titulu (odstúpenia od zmluvy). (ii) istina bola žalobcom nárokováná najprv z právneho titulu odstúpenia od zmluvy podľa Obchodného zákonníka (ďalej aj „ObchZ“), preto akcesorické nároky súvisiace s týmto právnym titulom sa tiež riadili ObchZ a súvisiacimi predpismi, konkrétne S 369 ods. 1 a 2 ObchZ v spojení s 1 ods. 2 nariadenia vlády SR č. 21/2013 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia ObchZ. Podľa uvedených právnych predpisov by percentuálna sadzba úrokov z omeškania mala byť 9,00 % ročne zo sumy istiny. Súdy však napokon priznali žalovanú istinu žalobcovi z právneho titulu bezdôvodného obohatenia, ktorý je však právnym titulom ustanoveným jedine v OZ (ktorý je lex generalis vo vzťahu k ObchZ ako lex specialis). To znamená, že aj akcesorické nároky žalobcu súvisiace s právnym titulom bezdôvodného obohatenia by sa mali riadiť OZ a súvisiacimi predpismi, konkrétne s § 517 ods. 1 a 2 OZ v spojení s § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia OZ. Podľa uvedených právnych predpisov by však percentuálna sadzba úrokov z omeškania mala byť nižšia, a to 5,00 % ročne zo sumy istiny“. Záverom dovolania v rámci žalobného návrhu žalovaný vo vzťahu k tvrdenej

pripustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedol, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu závisel od sudcovskej koncentrácie konania, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, v tejto súvislosti žalovaný má za to, že posúdenie predmetnej veci prioritne záviselo od ústavne konformnej interpretácie inštitútu sudcovskej koncentrácie, ktorú právnu otázku však odvolací súd tým, že potvrdil rozsudok a zdieľal argumenty súdu prvej inštancie, neposúdil správne a so zreteľom na všetky okolnosti danej veci.

6. Žalovaný v návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku uviedol, že na jeho strane existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré odôvodnil obavou z prípadnej exekúcie, ako aj poukazom na pandémiu COVIDU-19, energetickú krízu a nárast cien. Podľa názoru žalovaného je dôvodom hodným osobitného zreteľa aj finančný vplyv nesprávneho právneho posúdenia okrem samotnej istiny aj doby plynutia a výšky úrokov z omeškania.

7. K dovolaniu sa písomne vyjadril žalobca, podľa ktorého súd prvej inštancie náležite zistil skutkový stav a na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a aj správne právne vec posúdil a nebolo porušené základné právo žalovaného na spravodlivý proces ako to aj potvrdil odvolací súd v napadnutom rozsudku. Vzhľadom na uvedené žalobca žiadal, aby dovolací súd dovolanie zamietol a aby návrhu na odklad vykonateľnosti rozsudku odvolacieho súdu nevyhovel.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v dovolacom konaní advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné, avšak nie je dôvodné a je potrebné ho zamietnuť.

9. Z § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené zákonné predpoklady, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu (III. ÚS 474/2017 a I. ÚS 438/2017).

K namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP

10. Dovolateľ v dovolaní namietal, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo najmä tým, že všeobecné súdy po pripustení zmeny žaloby neumožnili výsluch kľúčového svedka k zmenenej žalobe, čím žalovaný prišiel o súdnu ochranu. Odvolací súd posudzoval námietku žalovaného vznesenú v podanom odvolaní týkajúcu sa nevykonania dôkazu výsluchom svedkov S. T. a pani T. na preukázanie skutkových tvrdení žalovaného o tom, že pán T. požičal pánovi T. sumu 6.238 eur v nadväznosti na procesnú obranu žalovaného, že žalobcovi nevznikol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniknutého prijatím platby na úhradu faktúry č. 216/021 a uviedol, že ak súd prvej inštancie takéto dokazovanie nevykonával z dôvodu hospodárnosti konania, jeho postup bol správny a námietky žalovaného takýto postup spochybňujúce odvolací súd vyhodnotil za nedôvodné. Odvolací súd v bode 10. napadnutého rozsudku poukázal na skutočnosť, že „medzi žalobcom a žalovaným (ako právnickými osobami) totiž podľa skutkových tvrdení žalovaného neexistoval právny vzťah z údajnej zmluvy o pôžičke peňazí (tento údaj nevznikol medzi p. T. a p. T. ako súkromnými osobami). Žiadna zo spoločností - právnických osôb nebola veriteľom ani dlžníkom z údajne uzatvorenej zmluvy o pôžičke peňazí a nikto v konaní netvrdil, že by došlo k postupovaniu pohľadávok alebo preberaniu záväzkov medzi stranami sporu a p. T., prípadne p. T. ako zmluvnými stranami zmluvy o pôžičke peňazí. Zaplatením spornej faktúry žalobcom (právnickou osobou) za plnenie, ktoré nemalo oporu v hmotnom práve, totiž vznikol záväzkový vzťah z bezdôvodného obohatenia medzi spoločnosťou žalobcu (právnickou osobou, na úkor ktorej bolo získané bezdôvodné obohatenie) a spoločnosťou žalovaného (ako spoločnosťou - právnickou osobou, ktorá sa obohatila), a to bez ohľadu na to, či pán T. požičané peniaze spoločnosti P.S.P Stav s.r.o. na úhradu spornej faktúry požičal, daroval alebo poskytol z iného

žalobcom nekonkretizovaného právneho titulu. Preto pokiaľ by aj p. T. predmetnú sumu titulom pôžičky peňazí obdržal od pána T. a tomuto ich ako dlžník nevrátil, nevznikol by bez ďalšieho záväzok spoločnosti P.S.P. Stav s.r.o. (žalobcu), či už predmetnú pôžičku vrátiť spoločnosti FANDE s.r.o., ktorá ani nebola veriteľom z prípadnej zmluvy o pôžičke uzatvorenej medzi p. T. ako veriteľom a p. T. ako dlžníkom) alebo záväzok spoločnosti S.P.S. Stav s.r.o. uhradiť spoločnosti FANDE s.r.o. faktúru, ktorou táto sa spoločnosť požadovala úhradu neexistujúcej pohľadávky“. S poukazom na tieto skutočnosti odvolací súd v súvislosti s námietkou nevykonania dôkazov v bode 10.1 rozsudku konštatoval, že „pre rozhodnutie vo veci totiž nebolo potrebné preukazovať aký konkrétny záväzkový vzťah údajne mal vzniknúť medzi p. T. a p. v T., nakoľko predmetom konania neboli nároky zmluvných strán z takéhoto záväzkového vzťahu. Vykonávanie dokazovania na preukazovanie povinnosti zmluvných strán z takéhoto údajného záväzkového vzťahu by bolo rozhodnutie v tejto veci nepotrebné, a preto aj nehospodárne.“

11. Námietka žalovaného týkajúca sa nevykonania dôkazu výsluchom svedkov S.. T. a pani T. preto nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, keďže odvolací súd sa danou námietkou zaoberal vo svojom rozhodnutí, pričom svoje úvahy o správnosti postupu súdu prvej inštancie logicky, jasne a dostatočne zdôvodnil.

12. Vo vzťahu k námietke, že neboli splnené predpoklady na pripustenie zmeny žaloby dovolací súd poukazuje na bod 11.5 odôvodnenia napadnutého rozsudku, podľa ktorého „súd prvej inštancie v konečnom dôsledku (po nadbytočnom/neopodstatnenom pripustení zmeny žaloby) nároky žalobcu uplatnené v tomto konaní (zohľadniac práve pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností) správne právne posúdil ako nároky na vydanie bezdôvodného obohatenia (hoc tak mal postupovať aj bez rozhodovania o zmene žaloby) jeho postup - že sa tak stalo až po pripustení zmeny žaloby, v konečnom dôsledku nemožno považovať za tak vadný, že by to malo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na vyššie uvedené potom neobstojí ani argumentácia žalovaného, že nakoľko žalobca nenavrhol zmenu žaloby - nežiadal priznať nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, súdu prvej inštancie neostávalo nič iné, ako žalobu pre neunesenie dôkazného bremena žalobcu o existencii zmluvy o dielo zamietnuť. Preto na takúto námietku žalovaného nebolo možné v odvolacom konaní prihliadnuť. Pokiaľ teda súd žalobcom uplatnené nároky posúdil ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu, jeho právne posúdenie odvolací súd považuje za správne a námietky žalovaného o zmatečnosti konania súdu prvej inštancie, ako aj o porušení princípu rovnosti účastníkov v konaní žalobcom vyššie namietaným postupom súdu prvej inštancie, za plne nedôvodné“. Odvolací súd sa vznesenou námietkou vo svojom rozhodnutí v bode 11.5 zaoberal a mal správne za to, že súd prvej inštancie nadbytočne rozhodoval o pripustení zmeny žaloby, keď posudzoval nárok žalobcu na základe skutkových tvrdení strán sporu a vykonaného dokazovania. Zároveň odvolací súd správne konštatoval, že nie je zmenou skutkového stavu vymedzeného v žalobe, ak súd posúdi nárok žalobcu na zaplatenie požadovanej sumy podľa hmotnoprávnych noriem upravujúcich nárok na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu. S vyjadreným záverom odvolacieho súdu sa najvyšší súd plne stotožňuje a konštatuje nedôvodnosť vznesenej námietky žalovaného. Ako vyplýva z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/196/2009 „občianske súdne konanie je ovládané zásadou iura novit curia (práva pozná súd). Účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok, ani obranu proti nemu, právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriaďiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie, prípadne určiť, či tu žalobcom požadovaný právny vzťah alebo právo je alebo nie je alebo potvrdiť také skutočnosti, ktoré bránia tomu, aby bolo žalobe vyhovené. Ak účastník uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ním tvrdený nárok alebo obranu proti nemu, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom účastníka a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú. Ak teda súd rozhoduje o peňažnom plnení, ktoré vychádza zo skutkových tvrdení, ktoré umožňujú posúdiť nárok po právnej stránke aj podľa iných noriem, ako je žalobcom navrhované, resp. výsledky vykonaného dokazovania umožňujú podriaďiť uplatnený nárok pod iné hmotnoprávne ustanovenie, než akého sa žalobca dovoláva,

je povinnosťou súdu uplatnený nárok takto posúdiť bez ohľadu na to, či v žalobe právny dôvod požadovaného plnenia je alebo nie je uvedený, alebo je uvedený nesprávne. Nemožno preto uprieť súdu, aby v spojení so skutkovými zisteniami urobil sám odlišné, právu zodpovedajúce hodnotenie žalobou uplatneného plnenia“.

13. Žalovaný v súvislosti s nesprávnym procesným postupom ďalej namietal, že všeobecné sudy po pripustení zmeny žaloby neumožnili procesným stranám v rovnakej miere uplatňovať prostriedky procesného útoku a procesnej obrany v dôsledku reštriktívneho výkladu inštitútu sudcovskej koncentrácie konania.

14. Pokiaľ ide o námietku žalovaného, že všeobecné sudy nedôvodne nebrali do úvahy niektoré podstatné dôkazné návrhy žalovaného, ktoré odvolaním sa na sudcovskú koncentráciu konania podľa § 153 ods. 2 CSP súd prvej inštancie považoval za oneskorene navrhnuté, dovolací súd poukazuje na bod 12.8 odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom sa odvolací súd podrobne zaoberal koncentráciou konania s akcentom na oneskorené predloženie prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany a dospel k názoru, že „neobstojí preto námietka žalovaného, že ak súd neurčí žalovanému lehotu na predloženie prostriedkov procesnej obrany, tento ich bez ďalšieho môže predkladať až do vyhlásenia dokazovania za skončené a súd je za každých okolností povinný na ne prihliadať, lebo inak nedôvodne odníme žalovanému právo konať pred súdom“. V bode 12.9 odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolací súd doplnil, že „žalovaný tak mal dostatok času a príležitosti na to, aby svoje skutkové tvrdenia uvedené v jeho vyjadrení doručenom súdu dňa 23.11.2020 predložil skôr, a tak neobstojí námietka žalovaného, že pokiaľ súd prvej inštancie neprihliadol na jeho vyjadrenie predložené mu dňa 23.11.2020 a procesnú obranu v ňom uvádzanú (teda takmer po jednom roku odo dňa, čo sa žalovaný dozvedel o tom, že žalobca jeho skutkové tvrdenia o pôžičke peňazí a tzv. dohode o daňovej optimalizácii účinne poprel /vyjadrenie žalobcu k odporu žalovaného voči platobnému rozkazu doručené žalovanému dňa 10.12.2019/ a na tejto svojej obrane konzistentne trval počas celého konania) ukrátil ho na jeho procesných právach, respektíve porušil jeho právo na spravodlivý proces. Oneskorené predloženie prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany žalovaným nebolo možné ospravedlniť ani na základe objektívnych kritérií (napríklad zložitosti sporu) ani na základe subjektívnych kritérií - schopnosti žalovaného zastúpeného právnym zástupcom rozpoznať potrebu tvrdiť v predmetnom vyjadrení uvádzané skutočnosti skôr, rešpektujúc zásadu hospodárnosti konania. Ako už bolo uvedené vyššie prostriedky procesnej obrany sú predložené včas, ak sú predložené v lehote podľa § 167 ods. 2 CSP“.

15. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 33/2021 z 26. januára 2021, publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu pod č. 70/2021, v zmysle ktorého „účelom a zmyslom koncentrácie v civilnom sporovom konaní (§ 153 a § 154 CSP) je najmä prispieť k naplneniu princípu procesnej ekonómie vrátane rýchlosti konania, zabrániť zdržiavaniu konania a motivačne pôsobiť na strany sporu, aby procesné úkony vykonávali včas. Procesný úkon nie je vykonaný včas, ak ho strana sporu mohla vykonať skôr (objektívne hľadisko), ak by konala starostlivo (subjektívne hľadisko). Je plne v diskrečnej právomoci súdu, či omeškaný procesný úkon strany ospravedlní alebo nie“.

16. Podľa názoru dovolacieho súdu sudy nižšej inštancie v danej veci postupovali v súlade so zákonnou úpravou koncentrácie konania, ako aj v súlade s vyššie uvedenými závermi Ústavného súdu Slovenskej republiky, a preto konštatuje, že nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorým by sudy znemožnili strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, aby došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že ak by aj námietku neumožnenia procesným stranám v rovnakej miere uplatniť prostriedky procesného útoku a procesnej obrany posúdil ako námietku porušenia princípu rovnosti strán sporu pri hodnotení dôkazov, tak aj túto by bolo potrebné vyhodnotiť ako nedôvodnú. Obsah súdneho spisu nedáva podklad pre záver, že súd prvej inštancie porušil zásadu rovnosti procesných strán. Súd prvej inštancie vytvoril obom procesným stranám rovnakú možnosť

vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany. Vzhľadom na námietku žalovaného smerujúcu k nevyváženému spôsobu dokazovania dovolací súd pripomína, že dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v civilnom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu, nie strán sporu. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nezakladá vadu zmätočnosti (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993). Nová právna úprava na samej podstate uvedeného nič nezmenila.

18. Vzhľadom na uvedené skutočnosti (body 10. až 17.) dovolací súd konštatuje, že konanie pred odvolacím súdom nebolo poznačené ani jednou z namietaných väd zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci podľa § 421 CSP

19. Dovolateľ ďalej založil prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Z § 432 ods. 1, 2 CSP vyplýva, že dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

20. Dovolateľ v dovolaní namietal právne posúdenie, v zmysle ktorého súdy priznali žalobcovi nárok titulom bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd v bode 14.6 napadnutého rozhodnutia konštatoval, že pokiaľ mal súd prvej inštancie v konaní za dokázané (a tieto závery súdu prvej inštancie nespochybnil ani žalovaný vo svojom odvolaní):

- že strany sú obchodnými spoločnosťami založenými na podnikateľský účel a že strany udržiavali v období od 2016 do októbra 2018 neformálne obchodné vzťahy,
- že žalobca v konaní nepreukázal svoje skutkové tvrdenia, že ako zhotoviteľ so žalovaným ako objednávateľom uzatvoril zmluvu o dielo, na základe ktorej žalovanému vznikla povinnosť dodať žalobcovi stavebné práce na akcii „DEXTRAM“ (ulica R. - P.), ktoré práce žalovaný vyfakturoval žalobcovi faktúrou č. 2016021 z 21.12.2016 splatnou dňa 4.1.2017,
- že žalovaný pre žalobcu v roku 2016 nevykonával žiadne stavebné práce,
- že dňa 21.12.2016 vystavil žalovaný faktúru č. 2016021, ktorou vyúčtoval žalobcovi odmenu za vykonané stavebné práce na akcii „DEXTRAM“ v Bratislave (ul. R. - P.) v sume 6.238 eur,
- že dňa 26.1.2017 žalobca elektronicky odoslal na účet žalovaného platbu v sume 6.238 eur,
- že listom z 9.1.2019 žalobca požiadal žalovaného o vrátenie sumy 6.238 eur do 5 dní od doručenia výzvy a napokon,
- že žalovaný žalobcovi sumu 6.238 eur, ktorej zaplataenia sa domáha v tomto konaní, nevrátil,

a nárok žalobcu uplatnený v žalobe na zaplataenia sumy 6.238 eur s príslušenstvom právne posúdil ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia sa žalovaného na úkor žalobcu plnením bez právneho dôvodu, jeho právne posúdenie veci je potrebné považovať v zmysle vyššie uvedeného za správne a námietky žalovaného o nesprávnom právnom posúdení takto uplatnených nárokov za nedôvodné. Naproti tomu dovolateľ v dovolaní zopakoval svoj názor, v zmysle ktorého nárok žalobcu na žalovanú sumu z titulu bezdôvodného obohatenia nemôže obstať, lebo predtým (po viac ako 20 mesiacoch trvania sporu) tento nárok viazal na konkrétny dôvod, teda titul, s ktorým neuspel. Ďalej uviedol, že žalobca ohľadom tvrdenia o bezdôvodnom obohatení žalovaného na jeho úkor z troch zákonných predpokladov nepreukázal minimálne dva a to, že by majetkovému prospechu získanému žalovaným na základe jeho platby došlo bez relevantného právneho dôvodu a zároveň nepreukázal ani to, že tento majetkový

prospech žalovaného spôsobil úbytok v jeho majetkovej sfére.

21. Dovolací súd konštatuje, že dovolateľ v dovolaní právnu otázku, týkajúcu sa právneho posúdenia uplatneného nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia výslovne neuviedol. Z narácie dovolania vyplýva, že dovolateľ podrobil kritike právny názor prvoinštančného a odvolacieho súdu, avšak jeho argumentácia v dovolaní nepresiahla hranicu polemiky s názorom prezentovaným všeobecnými súdmi. V tejto časti považuje dovolací súd dovolanie za nedôvodné pre nevymedzenie odvolacieho dôvodu podľa § 432 ods. 2 CSP.

22. Žalovaný ďalej nesprávne právne posúdenie veci odôvodňoval tým, že súd prvej inštancie a odvolací súd nesprávne právne posúdili aj samotnú výšku úrokov z omeškania, keď mal za to, že úroky z omeškania mali byť priznané podľa predpisov Občianskeho zákonníka, keďže sa týkali istiny priznanej titulom bezdôvodného obohatenia, ktoré je ustanovené jedine v Občianskom zákonníku.

23. Právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, dovolateľ explicitne neformuloval. Keďže právna otázka podľa § 421 CSP a dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie) podľa § 432 CSP sú spojené nádoby, najvyšší súd z textu dovolania ako celku bez toho, aby dotváral vec na úkor procesnej protistrany, vyabstrahoval právnu otázku, ktorá bola rozhodná pre vyriešenie veci (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 336/2019, sp. zn. III. ÚS 580/2021). Dovolateľ argumentoval, že „istina bola žalobcom nárokovaná najprv z právneho titulu odstúpenia od zmluvy podľa Obchodného zákonníka (ďalej aj „ObchZ“), preto akcesorické nároky súvisiace s týmto právnym titulom sa tiež riadili ObchZ a súvisiacimi predpismi, konkrétne § 369 ods. 1 a 2 ObchZ v spojení s 1 ods. 2 nariadenia vlády SR č. 21/2013 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia ObchZ. Podľa uvedených právnych predpisov by percentuálna sadzba úrokov z omeškania mala byť 9,00 % ročne zo sumy istiny. Súd však napokon priznal žalovanú istinu žalobcovi z právneho titulu bezdôvodného obohatenia, ktorý je však právnym titulom ustanoveným jedine v OZ (ktorý je lex generalis vo vzťahu k ObchZ ako lex specialis). To znamená, že aj akcesorické nároky žalobcu súvisiace s právnym titulom bezdôvodného obohatenia by sa mali riadiť OZ a súvisiacimi predpismi, konkrétne s § 517 ods. 1 a 2 OZ v spojení s § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia OZ. Podľa uvedených právnych predpisov by však percentuálna sadzba úrokov z omeškania mala byť nižšia, a to 5,00 % ročne zo sumy istiny“. Z takéhoto vymedzenia odvolacieho dôvodu najvyšší súd vyvodil relevantnú právnu otázku: akým právnym predpisom sa spravujú následky omeškania dlžníka s plnením peňažného záväzku vzniknutého z bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka, ak je predmetom konania obchodnoprávny vzťah?

24. Dovolací súd v súvislosti s vyššie formulovanou právnou otázkou poznamenáva, že sú mu známe rozhodnutia všeobecných súdov, ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktoré sa zaoberali aplikáciou Obchodného zákonníka v spojení s bezdôvodným obohatením, avšak táto rozhodovacia prax bola zameraná na použitie inštitútu premĺčania upraveného v Obchodnom zákonníku v súvislosti s bezdôvodným obohatením v obchodnoprávných vzťahoch (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obo/86/2005, rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 214/04, sp. zn. IV. ÚS 70/2018). Ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 214/04 konštatoval, že „posudzovanie bezdôvodného obohatenia sa teda bude riadiť Občianskym zákonníkom, ale premĺčanie práv z tohto bezdôvodného obohatenia bude podliehať iným pravidlám ako tým, ktoré platia v režime Občianskeho zákonníka“.

25. Podľa názoru odvolacieho súdu nie je ohľadom nastolenej otázky v danom prípade naplnený dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Dovolaciemu súdu sú známe viaceré rozhodnutia, v ktorých bol súdmi priznaný nárok titulom bezdôvodného obohatenia, pričom úroky z omeškania boli priznané podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka. (napr. rozhodnutie sp. zn. MOboV/2/2000, 3Obo/14/2016, 1Obo/24/2020, 2Obo/55/2020, 4Obo/37/2021). Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a)

CSP musí byť riešená odvolacím súdom a odvolací súd na jej riešení musel založiť svoje rozhodnutie. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, takto dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia (I. ÚS 151/2022). Z toho pohľadu možno konštatovať, že dovolanie nie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pretože vyššie citované skoršie rozhodnutia nedávajú reálnu odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku.

26. Pokiaľ ide o dôvod prípustnosti v zmysle § 421 ods.1 písm. b) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, dovolací súd poznamenáva, že mu je známe stanovisko obchodného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. septembra 2002, Obpj 3/2002, publikované pod č. 20 v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov SR č. 2/2003. Podľa tohto stanoviska „ustanovenie § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, nie je použiteľné pre určenie výšky úrokov z omeškania s plnením peňažného dlhu vo vzťahoch upravených Obchodným zákonníkom“. Podľa názoru najvyššieho súdu citované stanovisko nie je aplikovateľné na posudzovaný prípad, pretože toto riešilo situáciu s omeškaním peňažného dlhu vo vzťahoch upravených Obchodným zákonníkom. Dovolateľ však namieta nesprávne právne posúdenie v tom zmysle, že príslušnosť pohľadávky priznanej titulom bezdôvodného obohatenia upraveného iba v Občianskom zákonníku, malo byť posudzované podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a podľa nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. Preto bolo potrebné podľa mienky odvolacieho súdu zaoberať sa právnou otázkou a zodpovedať ju v súvislosti s dovolacou argumentáciou prednesenou dovolateľom. Keďže takáto otázka nebola dovolacím súdom vyriešená, dovolací súd konštatuje prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

27. Podľa 261 ods. 1 Obchodného zákonníka táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejme s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.

28. Podľa § 489 Občianskeho zákonníka záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone.

29. Podľa mienky odvolacieho súdu, ak § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka jednoznačne stanovuje, že tretia časť Obchodného zákonníka upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejme s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti a súčasne § 489 Občianskeho zákonníka stanovuje, že záväzky vznikajú i z bezdôvodného obohatenia, je potom správny právny názor, že nie je možné odmietnuť aplikáciu Obchodného zákonníka pri vzniku bezdôvodného obohatenia medzi podnikateľmi len z dôvodu, že tento právny predpis neobsahuje inštitút bezdôvodného obohatenia. Skutočnosť, že Obchodný zákonník nemá samostatnú úpravu bezdôvodného obohatenia neznamena, že tým mienil záväzkové vzťahy súvisiace s bezdôvodným obohatením, ktoré vzniklo v obchodných vzťahoch, vylúčiť z okruhu obchodných záväzkových vzťahov. Záväzok žalovaného vydať bezdôvodné obohatenie vznikol medzi podnikateľmi a s prihliadnutím na všetky okolnosti je zrejme, že sa týka ich podnikateľskej činnosti (žalobca uhradil faktúru žalovaného, ktorou mu tento fakturoval odplatu za zhotovenie diela, ktoré v skutočnosti nezhotovil).

30. Podľa § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.

31. Vzťah Obchodného zákonníka a Občianskeho zákonníka je založený na zásade subsidiarity, čo znamená, že Občiansky zákonník možno použiť len vtedy, ak príslušná otázka nie je upravená v Obchodnom zákonníku, ktorý je špeciálnym predpisom. Východiskom pri určení aplikácie Obchodného alebo Občianskeho zákonníka na riešenie otázky je podľa názoru odvolacieho súdu charakter daného

vzťahu. Pokiaľ Obchodný zákonník neupravuje inštitút bezdôvodného obohatenia, vzťah, na ktorý sa bude aplikovať bezdôvodné obohatenie upravené v Občianskom zákonníku, sa z tohto dôvodu nestáva občianskoprávnym vzťahom. Právny vzťah svojou podstatou obchodnoprávny si aj naďalej zachováva svoj obchodnoprávny charakter, z čoho vyplýva nevyhnutnosť na zostávajúcu časť obligačného vzťahu aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka (OVEČKOVÁ, O. a kol. Obchodný zákonník. Veľký komentár. Zväzok I. (§ 1 až 260). 2. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2022, 52 s.).

32. Obchodný zákonník upravuje komplexne následky spojené s omeškaním dlžníka, a to v § 365 až § 369d. Keďže Obchodný zákonník obsahuje právnu úpravu týkajúcu sa omeškania dlžníka, nie je možné vzhľadom na § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka na omeškania dlžníka s vydaním bezdôvodného obohatenia aplikovať § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

33. Na základe uvedeného možno na nastolenú právnu otázku akým právnym predpisom sa spravujú následky omeškania dlžníka s plnením peňažného záväzku vzniknutého z bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka, ak je predmetom konania obchodnoprávny vzťah odpovedať tak, že § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce následky omeškania dlžníka s plnením peňažného dlhu, nie sú použiteľné na posúdenie omeškania dlžníka s plnením peňažného záväzku vzniknutého z bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka v obchodnoprávných vzťahoch. V zmysle § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka treba riešiť podľa úpravy v Občianskom zákonníku len tie otázky, ktoré neupravuje Obchodný zákonník, teda vznik a obsah bezdôvodného obohatenia a právo na jeho vydanie. Ak je dlžník v omeškaní s plnením peňažného záväzku vzniknutého z bezdôvodného obohatenia v obchodnoprávných vzťahoch, vzniká veriteľovi právo požadovať z nezaplatenej sumy úroky z omeškania podľa § 369 Obchodného zákonníka.

34. Názor dovolateľa, v zmysle ktorého ak bola žalovaná istina priznaná žalobcovi z právneho titulu bezdôvodného obohatenia, ktorý je právnym titulom ustanoveným jedine Občianskym zákonníkom, mali sa Občianskym zákonníkom riadiť aj akcesorické nároky žalobcu, konkrétne § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka v spojení s nariadením vlády SR č. 87/1995 Z.z., tak nemá oporu v platnom práve a sudy aplikovali správne v súvislosti s priznaním úrokov z omeškania (ktoré sú príslušenstvom pohľadávky) § 369 Obchodného zákonníka a § 1 ods. 2 nariadenia vlády SR č. 21/2013 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka. Preto dovolanie dovolateľa v tejto časti bolo prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, avšak nebolo dôvodné.

35. Vo vzťahu k dovolacej námietke týkajúcej sa nesprávneho určenia začiatku omeškania, odvolací súd v napadnutom rozhodnutí uviedol, že „neobstoí ani námietka žalovaného o nesprávnosti záveru súdu prvej inštancie o splatnosti uplatnenej pohľadávky, keď súd prvej inštancie splatnosť uplatnenej pohľadávky odvodzoval od výzvy žalobcu na vrátenie žalovanej sumy, nakoľko z obsahu samotnej výzvy jednoznačne vyplýva, že žalobca žalovaného výzvou zo dňa 09.01.2019, doručenou žalovanému dňa 31.01.2019 celkom jednoznačne vyzýval na vrátenie žalovanej sumy 6.238 eur, ktorú mu poukázal ako úhradu faktúry č. 2016021, splatnej 04.01.2017, a to v lehote 5 dní odo dňa doručenia predmetnej výzvy. Pre rozhodnutie nebolo podstatným, či žalobca vo výzve posúdil svoj nárok na vrátenie poskytnutého plnenia ako nárok zo zrušenej zmluvy, hoci v skutočnosti išlo o nárok na vrátenie plnenia bez právneho dôvodu, lebo žalobca neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal vznik platnej zmluvy o dielo. Nakoľko žalovaný predmetnú sumu žalobcovi nevrátil, vznikla mu povinnosť zaplatiť žalovanému aj úroky z omeškania, a to odo dňa 06.02.2019 podľa § 369 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka“.

36. Žalovaný v dovolaní atakoval vyššie uvedený záver odvolacieho súdu, keď uviedol, že „za prvý deň povinnosti zaplataenia úrokov z omeškania totiž sudy určili prvý deň po splatnosti dodatočnej lehoty, ktorú žalobca poskytol žalovanému na zaplataenie žalovanej istiny z titulu odstúpenia od zmluvy. Sudy však napokon nepriznali žalovanú istinu žalobcovi z titulu odstúpenia od zmluvy, ale z titulu bezdôvodného obohatenia, ktoré však malo nastať v úplne iný deň, ako odstúpenie žalobcu od zmluvy, čo má samozrejme vplyv aj na plynutie omeškania dlžníka. Odstúpenie od zmluvy bolo doručené žalovanému dňa 31.1.2019, pričom v ňom uvedená dodatočná lehota na zaplataenie istiny bola 5 dní,

ktorá uplynula dňa 5.2.2019. Podľa prvestupňového a odvolacieho súdu bezdôvodné obohatenie malo nastať dňa 26.1.2017. Ak sa máme pridržiavať k odôvodneniu súdov o bezdôvodnom obohatení, vzhľadom na to, že žalovaný svoj prospech z bezdôvodného obohatenia údajne nevydal, s vydaním bezdôvodného obohatenia sa dostal do omeškania už dňa 27.1.2017. Nedá sa pritom prihladať na dodatočnú lehotu poskytnutú žalobcom na zaplatenie žalovanej istiny, nakoľko tá lehota bola poskytnutá v súvislosti s nárokom vyplývajúcim z iného právneho titulu (odstúpenia od zmluvy)“.

37. Dovolací súd musí s poukazom na takto vznesenú dovoláciu námietku poznamenať, že táto vyznieva zmätočne, keď žalovaný (vo svoj neprospech) v dovolaní argumentuje, že „ak sa má pridržiavať k odôvodneniu súdov o bezdôvodnom obohatení, vzhľadom na to, že žalovaný svoj prospech z bezdôvodného obohatenia údajne nevydal, s vydaním bezdôvodného obohatenia sa dostal do omeškania už dňa 27.1.2017“. Súd prvej inštancie pritom ako začiatok omeškania určil deň 06.02.2019, ktorý stanovil, na základe doručeného odstúpenia od zmluvy (31.1.2019) a žalobcom určenej 5 - dňovej lehoty na plnenie. Dovolateľ v dovolaní neuviedol, v čom spočíva nesprávnosť záveru odvolacieho súdu, v zmysle ktorého sa odvolací súd stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, ktorý splatnosť uplatnenej pohľadávky odvodzoval od výzvy žalobcu na vrátenie žalovanej sumy zo dňa 09.01.2019 a v zmysle ktorého nebolo pre rozhodnutie nebolo podstatným, či žalobca vo výzve posúdil svoj nárok na vrátenie poskytnutého plnenia ako nárok zo zrušenej zmluvy, hoci v skutočnosti išlo o nárok na vrátenie plnenia bez právneho dôvodu. V tejto časti preto považuje dovolací súd dovolanie za nedôvodné pre nevymedzenie dovolacieho dôvodu v súlade s § 432 ods. 2 CSP.

38. Na záver dovolací súd v súvislosti s dovolacou argumentáciou, v zmysle ktorej dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci, ku ktorému malo dôjsť z dôvodu nesprávneho posúdenia otázky sudcovskej koncentrácie konania odvolacím súdom a vyvodzoval tým prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP uvádza, že ustanovenie § 421 ods. 1 CSP dáva nesprávne právne posúdenie do súvislosti výlučne s právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí a nie s procesným postupom konajúcich súdov. Právne posúdenie veci súdom je realizáciou jeho rozhodovacej činnosti a nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (pozri R 24/2017), pretože právnym posudzovaním veci súd neporušuje žiadnu procesnú povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona a ani procesné práva účastníka (viď tiež R 54/2012, viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky napr. sp. zn. 1Cdo/62/2010, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014).

39. Dovolací súd pre úplnosť uvádza, že s námietkami žalovaného vo vzťahu k otázke sudcovskej koncentrácie konania sa zaoberal v bode 10. až 17. odôvodnenia tohto rozhodnutia a dospel k záveru, že konanie pred odvolacím súdom nebolo poznačené namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP.

40. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti dovolací súd konštatuje, že žalovaný nedôvodne vytýkal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie a jeho dovolanie smeruje proti vecne správne rozhodnutiu odvolacieho súdu, preto najvyšší súd dovolanie žalovaného podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietol.

41. Vo vzťahu k návrhu žalovaného na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia najvyšší súd konštatuje, že z podaného návrhu nemal za osvedčené dôvody hodné osobitného zreteľa. Najvyšší súd preto nezistil splnenie predpokladov na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v súlade s § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

42. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3, druhá veta CSP). O výške náhrady trov konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

43. Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.